

UCHWAŁA NR XI/64/2024
RADY MIEJSKIEJ W DALESZYCACH
z dnia 26 września 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz
Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Daleszyce na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

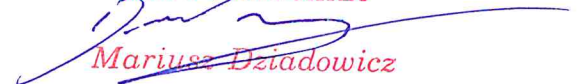
§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Daleszyce na lata 2024-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Rady Miejskiej w Daleszycach Nr LIII/464/2021 z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Daleszyce.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Mariusz Dziadowicz

Załącznik do Uchwały Nr XI/64/2023
Rady Miejskiej w Daleszycach
z dnia 26 września 2023 r.

PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
GMINY DALESZYCE
NA LATA 2024-2030

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ.....	4
3. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ	6
4. POLICYJNE STATYSTYKI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”	8
5. SKUTECZNOŚĆ FUNKCJONUJĄCEGO W POLSCE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY.....	10
6. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	12
7. ADRESACI PROGRAMU	13
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	15
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	15
2. PRZEMOC DOMOWA W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	16
2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE.....	16
2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY.....	27
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY DOMOWEJ I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE.....	33
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY.....	35
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	36
4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	42
4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	44
5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM	47
6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	47
7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU.....	51
III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	53
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	53
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	54
IV. REALIZACJA PROGRAMU	50
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	60
2. MONITORING I EWALUACJA.....	60
3. FINANSOWANIE	61
SPIS TABEL I WYKRESÓW	62

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domową można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.). Artykuł 2. ustawy **definiuje przemoc domową** jako *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.”*

Ustawa definiuje również **osoby doznające przemocy domowej**. W rozumieniu obowiązujących przepisów osoby, wobec których jest stosowana przemoc domowa, to:

- a) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletni;

i) małoletni będący świadkami przemocy domowej.

W rozumieniu przepisów ustawy osoba stosująca przemoc domową to pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób wskazanych w ustawie jako osoby doznające przemocy, a z kolei świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Należy również zaznaczyć, że małoletni, będący świadkiem przemocy domowej, automatycznie otrzyma status osoby doznającej przemocy.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ

Odwołując się m.in. do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, można wyróżnić następujące podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną i cyberprzemoc**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje przemocy	formy
fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieścizot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej lub uzyskania samodzielności finansowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
cyberprzemoc	działania i zaniechania istotnie naruszające prywatność lub wzbudzające poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej, innymi słowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” i ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Przemoc może pojawić się w każdym domu, nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a osobami doznającymi przemocy domowej

bywają zarówno mieszkańcy dużych miast, jak i mniejszych miejscowościach czy wsi. Osobami doznającymi przemocy domowej są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią osób doznających przemocy, o których mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Seniorzy narażeni są na wszystkie rodzaje przemocy, choć w tej grupie wiekowej przemoc ma swoją specyfikę. Osoby pracujące z osobami starszymi (pracownicy socjalni, pielęgniarki, geriatrzy) zauważają, że w odniesieniu do seniorów przemoc dotyczy najczęściej zaniedbania i wykorzystywania materialnego.

Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Osoba doznająca przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu osobom doznającym przemocy udaje się przeciwstawić stosującemu przemoc, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia osoby doznające przemocy nigdy nie zdobędą się na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec nich przemocy.

Osoba, której życie lub zdrowie może być zagrożone powinna też pamiętać, by jak najszybciej zawiadomić Policję, bo szybka reakcja umożliwi nie tylko zapewnienie ochrony, ale także wszczęcie odpowiednich procedur i zabezpieczenie dowodów zdarzenia. W przypadku doznania obrażeń ciała osoba doznająca przemocy powinna zgłosić się do lekarza w celu udzielenia pomocy medycznej. Może także zażądać wystawienia

zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy.

3. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

1. poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
2. interwencji kryzysowej i wsparcia;
3. ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
4. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
5. badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
6. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się informacji o dostępnych formach wsparcia wymienionych w ust. 1.

Osoba, która doznaje przemocy domowej, może skorzystać także z porady prawnej i wsparcia psychologicznego, dzwoniąc pod dostępny całodobowo Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – 800 120 002. Na ten numer mogą dzwonić także osoby, które chcą w sposób anonimowy dokonać zgłoszenia.

Osoby korzystające z usług telefonu mają prawo nie ujawniać swoich danych personalnych. Na własne życzenie mogą jednak podać imię i nazwisko. Anonimowość zarówno dzwoniącego/ej, jak i konsultanta/tki tworzy bezpieczną przestrzeń do opowiedzenia o swoim doświadczeniu, uporządkowania przeżytych doświadczeń, nazwania problemu i wspólnego zastanowienia się nad możliwościami wyzwolenia się z krzywdzącej sytuacji.

Narzędziem służącym przeciwdziałaniu przemocy domowej jest procedura „Niebieskie Karty”. To procedura interwencji wobec przemocy domowej, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Czynności te podejmowane są przez odpowiednie służby: jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policję, oświatę, ochronę zdrowia i inne określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Kształt procedury oraz wzory formularzy określają przepisy szczegółowe.

Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie przez pracownika odpowiednich służb formularza „Niebieska Karta – A”. Osoba wszczynająca procedurę podejmuje działania interwencyjne mające na celu osobie doznającej przemocy zapewnienie bezpieczeństwa. Osobie doznającej przemocy przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”. Następnie formularz „Niebieska Karta – A” przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego, gdzie dokument otrzymuje grupa diagnostyczno-pomocowa.

Osobę, która doznała przemocy, zaprasza się na posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej, gdzie dokonuje się analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i we współpracy z tą osobą opracowuje się indywidualny plan pomocy albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań. Na posiedzeniu grupy wypełniany jest formularz „Niebieska Karta – C”. Grupa diagnostyczno-pomocowa wzywa osobę stosującą przemoc domową, dokonuje analizy sytuacji i na podstawie danych zawartych w formularzu „Niebieska Karta – D” dokonuje ustaleń dotyczących dalszych działań, zobowiązując osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje, gdy ustanie przemoc lub nastąpi rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły. W okresie dziewięciu kolejnych miesięcy sytuacja osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” jest monitorowana. Zespoły interdyscyplinarne oraz grupy diagnostyczno-pomocowe podejmują działania w ramach swoich kompetencji określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej i Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870). Procedura

„Niebieskie Karty” przeprowadzana jest niezależnie od innych rodzajów postępowań, w szczególności postępowania karnego, cywilnego czy rodzinnego.

4. POLICYJNE STATYSTYKI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy domowej w kraju ujawniają, że w 2023 r. liczba osób doznających przemocy wyniosła ogółem 77 832, z czego 51 631 stanowiły kobiety, 17 039 osoby małoletnie, zaś 9 162 mężczyźni. Funkcjonariusze Policji w 2023 r. wypełnili łącznie 62 170 formularzy „Niebieskie Karty – A”. Szczegółowe dane za rok 2023 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2023

liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” – A” (ogółem), w tym:	62 170
liczba formularzy wszczynających procedurę	54 029
liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy domowej w trakcie trwającej procedury	8 141
liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem)	77 832
w tym kobiet	51 631
w tym mężczyzn	9 162
w tym małoletnich	17 039
liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem)	63 016
w tym liczba kobiet	7 595
w tym liczba mężczyzn	55 225
w tym liczba nieletnich	196
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu (ogółem)	30 261
w tym kobiet	2 171
w tym mężczyzn	28 079
w tym nieletnich	11
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem)	393
w tym kobiet	35

w tym mężczyzn	358
liczba osób stosujących przemoc domową będących jednocześnie pod wpływem alkoholu i środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem)	142
w tym kobiet	8
w tym mężczyzn	134
liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej	611

Źródło: Formularz III/8, Sprawozdanie z podjętych przez policję działań wobec przemocy w rodzinie dotyczące procedury „Niebieskie Karty” – <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>

Prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Przemoc domowa wiąże się z lękiem osób doznających przemocy i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, **w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.**

W 2020 roku dzięki nowelizacji przepisów Policja otrzymała narzędzia do skuteczniejszej walki z osobami stosującymi przemoc domową. Obecnie policjanci mają możliwość wydać osobie stosującej przemoc **nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia lub **zakazu zbliżania się do mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia. Te nakazy lub zakazy mogą być wydane łącznie i obowiązują od momentu ich wydania.

Policjanci mają także prawo wydać nakaz lub zakaz podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy (w szczególności w wyniku zgłoszenia przez osobę doznającą przemocy, kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków).

Przepisy mówią, że osobie, wobec której wydany zostanie nakaz lub zakaz, przysługuje prawo zabrania ze sobą jedynie przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy oraz będących jej własnością zwierząt domowych. Ma także jednorazową możliwość zabrania z mieszkania w późniejszym terminie mienia stanowiącego jej własność, w obecności policjanta i po uzgodnieniu terminu z osobą dotkniętą przemocą domową.

W okresie obowiązywania nakazu lub zakazu policjanci są zobligowani do co najmniej trzykrotnego sprawdzenia, czy są one respektowane. Za niestosowanie się osoby do

wydanego przez policję zakazu lub nakazu, kodeks wykroczeń przewiduje karę aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

5. SKUTECZNOŚĆ FUNKCJONUJĄCEGO W POLSCE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY

Kwestie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia dla osób doznających przemocy były przedmiotem badania przeprowadzonego w 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Respondentami były zarówno osoby dotknięte przemocą, które skorzystały ze wsparcia, jak i przedstawiciele instytucji i organizacji udzielających pomocy.

Badanie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia pokazało, iż wysoko oceniane jest interdyscyplinarne podejście w zakresie pomocy udzielanej osobom krzywdzonym. Pozytywnie oceniana jest praca zespołów interdyscyplinarnych oraz współpraca interdyscyplinarna na poziomie gmin, prowadzona w celu obejmowania kompleksowym wsparciem osób doznających przemocy w rodzinie. Osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie pozytywnie oceniały współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, wskazując na możliwość szybkiej wymiany informacji i podejmowania decyzji.

Badania pokazały, że procedura „Niebieskie Karty” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doznających różnego rodzaju przemocy. Świadczą o tym, nie tylko opinie wyrażane na jej temat przez pracowników instytucji pomocowych, ale także to, że aż 90% badanych osób doznających przemocy, które objęte były pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji, była bądź jest objęta działaniem tej procedury. Wyniki badań pokazały, że wsparcie w ramach procedury „Niebieskie Karty” było oceniane pozytywnie, i w większości przypadków wsparcie to definitywnie bądź częściowo rozwiązuje problem.

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 535) wprowadza nie tylko pojęcie przemocy domowej, ale przynosi aktualizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasad postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Ustawa poszerza zakres działań, jakie mogą być podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową, wprowadzając dodatkowo programy korekcyjno-edukacyjne lub psychologiczno-terapeutyczne. Programy te mają na celu w szczególności powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy. Po skierowaniu do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym osoba stosująca przemoc domową będzie **zobowiązana** zgłosić się do uczestnictwa w programie, ukończyć program w wyznaczonym terminie oraz dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o jego ukończeniu. Uporczywe niestosowanie się do wskazanych obowiązków może skutkować nałożeniem kary grzywny albo ograniczenia wolności.

9 listopada 2023 r. został przyjęty Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który będzie realizowany w latach 2024-2030. Postanowienia programu przewidują kontynuację działań, które realizowane były dotychczas w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 oraz kolejne, uchwalane w perspektywach rocznych na lata: 2021, 2022 i 2023. Realizacja programu ma zwiększyć skuteczność pomocy i wsparcia osób zagrożonych oraz doznających przemocy domowej. Chodzi m.in. o zwiększenie działań profilaktycznych oraz lepszą dostępność i skuteczność ochrony osób, które doświadczają takiej przemocy. W programie ujęto także zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów, które realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Do najważniejszych rozwiązań Programu należą m.in.: podniesienie świadomości społecznej związanej z przeciwdziałaniem przemocy domowej; rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej; podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej; zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej dla osób, które doświadczają przemocy domowej; zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób, które zajmują się świadczeniem usług dla osób zagrożonych i doznających przemocy domowej.

6. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Moryniu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z postanowieniami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.), która w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie na terenie gminy działań na rzecz osób zagrożonych przemocą domową oraz doznających przemocy domowej, jak również osób stosujących przemoc domową i jej świadków, to również:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283);
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
5. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.);
6. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571 z późn. zm.);

9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
10. uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz. 1232);
11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Daleszyce na lata 2021-2030.

Realizacja działań wyznaczonych w Programie może także wymagać odwołania się do takich aktów prawnych, jak:

1. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809);
2. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17);
3. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37);
4. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706);
5. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.);
6. ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1266 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914).

7. ADRESACI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Daleszyce na lata 2024-2030 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc domową wymagają wsparcia społecznego, osób stosujących przemoc domową, świadków przemocy domowej, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

Zadaniem niniejszego Programu jest kontynuacja szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy

domowej, jak i ochronę oraz pomoc osobom dotkniętym przemocą, podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc, a także zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Daleszyce jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie świętokrzyskim w powiecie kieleckim. Powierzchnia gminy wynosi 222 km², a jej strukturę administracyjną tworzy miasto Daleszyce i 17 sołectw: Borków, Brzechów, Cisów, Danków-Wójtostwo, Komórki, Kranów, Marzysz, Mójcza, Niestachów, Niwy, Sieraków, Słopiec, Smyków, Suków, Szczecno, Trzemosna, Widełki. Użytki rolne zajmują 36% powierzchni gminy, a użytki leśne stanowią 57% jej powierzchni.

Z końcem 2023 r. gmina liczyła ogółem 15 841 mieszkańców, w tym 8 010 kobiet, które stanowiły 50,56% ogółu ludności, a gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 71 osób na km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba mieszkańców ogółem	15 832	15 837	15 841
w tym kobiet	7 998	8 012	8 010

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Daleszycach.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3 072	3 091	3 057
liczba osób w wieku produkcyjnym	9 911	9 789	9 711
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 849	2 957	3 073

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Daleszycach.

Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba urodzeń	135	133	117
liczba zgonów	182	163	128

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Daleszycach.

W roku szkolnym 2023/2024 w gminie funkcjonował żłobek, 10 placówek wychowania przedszkolnego (przedszkole i 9 oddziałów przedszkolnych w szkołach) oraz 10 szkół podstawowych.

Działalność kulturalna w gminie skupia się wokół Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Daleszycach wraz z filiami w Sukowie i Szczecnie oraz 5 świetlic. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składa się 12 obiektów sportowych, a propagowaniem kultury fizycznej zajmuje się 5 działających na jej

terenie klubów sportowych (w tym 1 uczniowski klub sportowy). Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę w 3 niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. W gminie działają 3 apteki.

W latach 2021-2023 liczba bezrobotnych mieszkańców gminy malała i wynosiła odpowiednio: 456, 341, 321 osób. Stopa bezrobocia w powiecie kieleckim w rozpatrywanym okresie malała i wynosiła odpowiednio: 9,5%, 7,0%, i 6,9%. Na koniec 2023 r. na terenie gminy funkcjonowało 1 688 podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne. Najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych oraz budownictwa.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

2. PRZEMOC DOMOWA W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Diagnoza problemu przemocy domowej w gminie Daleszyce została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców, przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek systemu oświaty oraz uczniów.

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy domowej zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Daleszyce. Uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2021-2023 mieszkańców gminy.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy domowej określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową. Poniższa tabela zawiera dane adresowe jednostek działających w gminie i świadczących pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą domową w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Sienkiewicza 11, 26-021 Daleszyce
2.	Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
3.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania	

	Przemocy Domowej	
4.	Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny	
5.	Urząd Miasta i Gminy	pl. S. Staszica 9, 26-021 Daleszyce
6.	Komisariat Policji	ul. Sienkiewicza 35, 26-021 Daleszyce
7.	Świetlica Integrująco-Wspierająca „Promyczek”	ul. Sienkiewicza 11, 26-021 Daleszyce

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Daleszycach i opracowanie własne.

Urząd Miasta i Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Miejska. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy domowej w gminie Daleszyce w latach 2021-2023.

Tabela 7. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023

rodzaj	wartość w zł		
	2021	2022	2023
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	227 472,88	223 304,26	210 403,13

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Daleszycach.

Tabela 8. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2021-2023 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2021	2022	2023
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	206 724,09	235 969,48	316 660,30
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	0	0	0
na przeciwdziałanie przemocy domowej	9 693,30	11 159,15	21 322,08
razem	216 417,39	247 128,63	337 982,38

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Daleszycach.

Środki z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023 malały, natomiast środki przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej rosły. Największe kwoty w analizowanym okresie wydatkowano na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy domowej pełni **Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań

m.in. prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego, kieruje osoby uzależnione na leczenie i terapię, prowadzi rozmowy wspierające pomagające utrzymać abstynencję, rozmowy z osobami współuzależnionymi oraz z członkami rodzin, zachęcając członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin. Dane dotyczące działalności MGKRPA zestawiono w poniższych tabelach.

Tabela 9. Liczba członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób zaangażowanych w prace MGKRPA	5 członków komisji + 2 psychoterapeutów	5 członków komisji + 2 psychoterapeutów	5 członków komisji + 2 psychoterapeutów

Dane Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Daleszycach.

Tabela 10. Działalność MGKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	70	62	65
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	28	14	12

Dane Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Daleszycach.

W latach 2021-2023 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 197 rozmów motywujących. W analizowanym okresie skierowali do sądu łącznie 54 wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy domowej oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie warsztatów, wycieczek, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień.

Członkowie MGKRPA w analizowanym okresie spotykali się z osobami potrzebującymi pomocy, wspierano rodziny i udzielano im pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Szczególne wsparcie i dużo uwagi poświęcano dzieciom, które często są świadkami

przemocy, co staje się dla nich źródłem traumy. Dane dotyczące działań profilaktycznych podejmowanych przez Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Daleszyce w latach 2021-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Działania profilaktyczne podejmowane przez MGKRPA w gminie w latach 2021-2023

nazwa działania	liczba osób objętych działaniem w poszczególnych latach		
	2021	2022	2023
Warsztaty: „Radzenie sobie ze stresem” – dla uczniów klas IV-VIII	673	-	-
Warsztaty: „Wolni i Świadomi” – dla uczniów klas IV-VIII	-	873	-
Warsztaty: „Cyberbezpieczeństwo” – dla uczniów klas V-VIII	-	-	361
Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych (rodziny osób uzależnionych) – zajęcia z psychologiem	25	30	26

Dane Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Daleszycach.

W 2021 r. członkowie Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wzięli udział w szkoleniu „Rola i zadania Komisji. Kontrola Punktów Sprzedaży”, w 2022 r. w szkoleniu „Zadania MGKRPA pod kątem motywowania do leczenia”, a w 2023 r. w szkoleniu „Zmiany w przepisach regulujących przeciwdziałanie przemocy w rodzinie z uwzględnieniem roli MGKRPA oraz Zespołów Interdyscyplinarnych”.

Przy MGOPS funkcjonuje Punkt konsultacyjno-terapeutyczny w zakresie problematyki alkoholowej oraz przeciwdziałania przemocy domowej, którego zadaniami są: poradnictwo i wsparcie, motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, kierowanie na leczenie przymusowe, rozmowy wspierające osoby utrzymujące abstynencję, rozmowy z członkami rodzin, z osobami współuzależnionymi. W 2023 r. udzielono 88 konsultacji dla 15 osób uzależnionych, 6 osób współuzależnionych oraz 1 osoby w związku z przemocą domową.

Przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Daleszycach funkcjonuje Świetlica Integracyjno-Wspierająca „Promyczek”. Jej podopieczni biorą udział w licznych wydarzeniach o charakterze profilaktycznym, integracyjnym oraz edukacyjno-wychowawczym. Szczególnie w wakacje i ferie zimowe dostępny jest dla dzieci i młodzieży szeroki program zajęć na terenie świetlicy oraz w formie wyjazdowej.

Na terenie gminy funkcjonuje Stowarzyszenie Abstynenckie „Raj”, którego celem jest prowadzenie całodobowej opieki nad osobami uzależnionymi oraz zbudowanie grupy wsparcia dla rodzin osób uzależnionych. W gminie działa również Ośrodek Mediacji

Rodzinnych, w którym prowadzone są mediacje pozasądowe. Ponadto gmina Daleszyce współpracuje ze Świętokrzyskim Centrum Edukacji i Profilaktyki oraz Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy.

Zgodnie z postanowieniami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności w ramach pracy w **zespole interdyscyplinarnym**. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić również przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową, kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone w ustawie działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zespół interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych tworzonych w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań, wynikających z postanowień ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, mających na celu udzielenie skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz podjęcie działań wobec osoby stosującej przemoc domową w celu przeciwdziałania przemocy.

Do głównych zadań Zespołu należy:

1. diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
2. inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
3. inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
4. opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
5. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

6. powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
7. monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
8. przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 (W przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania informuje o prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” zespół interdyscyplinarny obecnego miejsca zamieszkania), oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a (W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 9e ust. 3, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania osób, wobec których była realizowana procedura „Niebieskie Karty”, na wniosek zespołu interdyscyplinarnego obecnego miejsca zamieszkania tych osób, przekazuje dokumentację wytworzoną w trakcie procedury „Niebieskie Karty”, prowadzoną przez grupę diagnostyczno-pomocową dotychczasowego miejsca zamieszkania),
9. kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
10. składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń („Kto uporczywie nie stosuje się do obowiązków określonych w art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny”).

Osoba stosująca przemoc domową, zgodnie z art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, ma obowiązek:

1. zgłosić się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
2. dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się

- do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy;
3. ukończyć programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych przez podmiot realizujący te programy;
  4. dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Wybrane dane dotyczące działalności oraz działań profilaktycznych podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarny w gminie Daleszyce w latach 2021-2023 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 12. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	16	16	8
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	5
liczba spotkań grup roboczych ZI	24	24	24
liczba złożonych do ZI formularzy „Niebieskie Karty”	59	33	40
w tym sporządzonych przez Policję	57	33	32
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	1	0	8
liczba zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”	59	28	19
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	30	22	11

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Daleszyce.

W 2023 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Daleszyce liczył 8 członków. W ciągu tego roku odbyło się 5 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 24 spotkania grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli ogółem 40 procedur „Niebieskie Karty”, w tym 32 zostały sporządzone przez Policję, zaś 8 przez pracowników socjalnych. W rozpatrywanym okresie Zespół Interdyscyplinarny nie obejmował działaniami korekcyjno-edukacyjnymi osób stosujących przemoc domową oraz osób przejawiających zachowania agresywne. Działania profilaktyczne Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Działania profilaktyczne podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny w gminie w latach 2021-2023

nazwa działania	liczba osób objętych działaniem w poszczególnych latach		
	2021	2022	2023
Bieżące monitorowanie (we współpracy z dzielnicowymi z Komisariatu w Daleszycach) sytuacji rodzin objętych wsparciem MGOPS-u oraz Asystentów Rodziny	40	45	42
Współpraca ze Świetlicą Wspierająco-Integrującą „Promyczek”, w zajęciach której uczestniczą dzieci z rodzin zagrożonych wystąpieniem zjawiska przemocy	10	8	7

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w gminie Daleszyce.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli również w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Dane na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2021-2023

nazwa szkolenia
„Zadania i kompetencje członków GKRPA oraz Zespołów Interdyscyplinarnych”
„Planowane zmiany ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”
Szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w gminie Daleszyce.

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela także **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach**, będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przewyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wyłączał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

W latach 2021-2023 wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 15. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy w latach 2021-2023

wielkość wydatków (w zł)	2021	2022	2023
ogółem	956 883,63	1 002 754,59	996 165,10

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2021-2023, malała (543 w 2021 r., 449 w 2022 r., 442 w 2023 r.). Podobnie zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą MGOPS-u w tym okresie. Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez MGOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2021-2023.

Tabela 16. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem MGOPS-u w latach 2021-2023

liczba beneficjentów	2021	2022	2023
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	543	449	442
liczba rodzin	540	447	444
liczba osób w rodzinach	1 117	879	844

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udziela rodzinom z gminy wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu lub narkomanii, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. W latach 2021-2023 decyzją administracyjną wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 37 osobom w rodzinach w 2021 r., 35 osobom w rodzinach w 2022 r. i 29 osobom w rodzinach w 2023 r. Jeśli chodzi o pomoc udzielaną z powodu przemocy domowej, było to 5 osób w rodzinie w 2023 r. Pomoc z powodu narkomanii przyznano po 1 osobie w 2022 r. i w 2023 r. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 17. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem MGOPS-u z powodu przemocy domowej, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2021-2023

rok	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	przemoc domowa	alkoholizm	narkomania	przemoc domowa	alkoholizm	narkomania
2021	0	28	0	0	37	0
2022	0	24	1	0	35	1
2023	1	18	1	5	29	1

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych MGOPS-u w obszarze przemocy jest zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej występowania przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Pracownik socjalny, który styka się z problemem przemocy, musi być wyposażony w niezbędną wiedzę i posiadać umiejętności udzielenia pomocy osobom doświadczającym przemocy.

Działania pracownika socjalnego w obszarze przemocy polegają na nawiązaniu kontaktu z osobą doświadczającą przemocy i poinformowaniu jej o przysługujących prawach oraz możliwościach uzyskania pomocy. W sytuacji zagrożenia zdrowia i życia pracownik socjalny podejmuje działania zmierzające do oddzielenia osoby stosującej przemoc domową od osoby doświadczającej przemocy, zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa emocjonalnego i socjalno-bytowego osobie doświadczającej przemocy oraz powiadamia organy ścigania o podejmowaniu lub stwierdzeniu zaistnienia przestępstwa.

Informacje o stosowaniu przemocy może zgłosić do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej, rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony osób doświadczających przemocy domowej Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, ochroną zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny.

W latach 2021-2023 r. z usług asystentów w gminie Daleszyce korzystało odpowiednio: 17, 19 i 18 rodzin. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystentów rodziny w gminie.

Tabela 18. Asystentura rodziny w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	2020	2021	2022
liczba asystentów rodziny	2	3	4
liczba rodzin objętych wsparciem	17	19	18
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	37	43	38
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	41	43	52
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	106 817,00	163 046,00	119 220,00

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy domowej pełnią działania profilaktyczne podejmowane w celu skutecznego jej eliminowania oraz integracji społecznej osób dotkniętych tym problemem. Dane dotyczące działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej podejmowanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach w latach 2021-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Działania profilaktyczne podejmowane przez MGOPS w gminie Daleszyce w latach 2021-2023

nazwa działania	liczba osób objętych działaniem w poszczególnych latach		
	2021	2022	2023
Akcja: Objazdowe wakacje dla dzieci i młodzieży z terenu gminy	100	90	100
Warsztaty profilaktyczne podczas jarmarku „Na świętego Michała”	88	90	100
Akcja: Ferie zimowe dla dzieci i młodzieży z zajęciami profilaktycznymi	60	78	50

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach.

Pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli również w szkoleniach dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2021-2023

nazwa szkolenia	liczba osób uczestniczących w szkoleniu w poszczególnych latach		
	2021	2022	2023
„Mediacja jako metoda rozwiązywania konfliktów rodzinnych”	7	-	-
„Cyfrowe Bezpieczeństwo Informacji”	-	-	4

„Bezpieczeństwo osobiste pracownika socjalnego”	-	7	-
„Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej”	-	-	3
„Opracowanie i realizacja indywidualnych planów usług społecznych”		2	-
Szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	3		-

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach.

Mieszkańcy gminy Daleszyce mają zapewnioną opiekę w 3 Niepublicznych Zakładach Opieki Zdrowotnej. Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

Ważnymi placówkami wsparcia dzieci i młodzieży są szkoły oraz przedszkola i oddziały przedszkolne na terenie gminy. W ramach zajęć opiekuńczych organizowane są koła zainteresowań oraz zajęcia świetlicowe. Placówki zapewniają także zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród uczniów placówek systemu oświaty w gminie prowadzono liczne działania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy. Organizowano szkolenia dla nauczycieli szkół i przedszkoli, pedagogów szkolnych oraz psychologów.

Działania na rzecz dzieci i rodzin przeżywających trudności, przedsięwzięcia profilaktyczne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu oraz przeciwdziałające uzależnieniom i patologiom społecznym realizują funkcjonujące na terenie gminy organizacje społeczne, m.in. jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, Koła Gospodyń Wiejskich, świetlice wiejskie i klub sportowy oraz parafie.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY

Mieszkańcy gminy Daleszyce objęci są wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Jednostki wsparcia spoza gminy dla osób dotkniętych przemocą domową

lp.	nazwa jednostki	charakterystyka działania	kategoria klienta
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ul. Wrzosowa 44, 25-211 Kielce	Poradnictwo z zakresu pomocy społecznej, pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej, rehabilitacji społecznej oraz zawodowej. Prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Bezpłatna pomoc prawna, psychologiczna, materialna.	mieszkańcy powiatu, w tym dzieci i młodzież, rodziny, osoby niepełnosprawne, rodziny zastępcze
2.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ul. Furmańska 1A, 26-020 Chmielnik		dzieci i młodzież, rodzice i nauczyciele
3.	Komenda Wojewódzka Policji ul. Seminaryjska 12, 25-372 Kielce		mieszkańcy powiatu
4.	Sąd Rejonowy ul. Warszawska 44, 25-312 Kielce		mieszkańcy powiatu
5.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ul. Malików 146 A, 25-639 Kielce		mieszkańcy powiatu
6.	Powiatowy Urząd Pracy ul. Oskara Kolberga 4, 25-620 Kielce		mieszkańcy powiatu
7.	Świętokrzyskie Centrum Profilaktyki i Edukacji, ul. J. Nowaka Jeziorańskiego 65, 25-432 Kielce		mieszkańcy powiatu
8.	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii, ul. Spacerowa 5, 26-026 Morawica		mieszkańcy powiatu
9.	Starostwo Powiatowe w Kielcach ul. Wrzosowa 44, 25-211 Kielce		mieszkańcy powiatu

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach i opracowanie własne.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy domowej pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren gminy obsługuje **Komisariat Policji w Daleszycach**.

Tabela 22. Przepięstwa odnotowane w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	liczba przestępstw		
	2021	2022	2023
stwierdzono ogółem przestępstw:	97	82	78
w tym popełnionych przez nieletnich:	1	3	0
w tym według poszczęólnych kategorii przestępstw:			
przeciwko życiu i zdrowiu	2	5	1
przeciwko wolności	3	6	1
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	35	18	27
przeciwko mieniu	24	29	33
przeciwko rodzinie i opiece	21	16	11
przeciwko wiarygodności dokumentów	0	0	2
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	0	0	1
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	1	0	2
inne przestępstwa stwierdzone, w tym z ustaw szczególnych	10	5	0

Dane Komisariatu Policji w Daleszycach.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Daleszycach przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W rozpatrywanym okresie ich liczba ulegała wahaniom (54 w 2021 r., 34 w 2022 r., 38 w 2023 r.).

Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielać osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy przedmedycznej,
- organizować niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,
- podejmować, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadzać, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią

osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,

- przeprowadzać na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmować działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową,
- dokonywać niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- informować, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Z analizy danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Daleszycach odnoszących się do mieszkańców gminy wynika, że w 2023 r. na terenie gminy sporządzono 38 formularzy „Niebieska Karta”. Wśród osób, które doznały przemocy domowej, zdecydowanie przeważały kobiety. Funkcjonariusze stwierdzili też przypadki stosowania przemocy wobec mężczyzn i osób starszych. Ustalono, że w analizowanym czasie osobami stosującymi przemoc byli w większości mężczyźni, ponadto pozostający pod wpływem alkoholu. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba stwierdzonych faktów przemocy	54	34	38
liczba zastosowanych procedur „Niebieskie Karty” – sporządzonych formularzy	54	34	38
liczba osób doświadczonych przemocą domową	54	34	38
w tym kobiety	47	29	34
w tym mężczyźni	6	5	4
w tym nieletni	1	0	0

w tym osoby starsze (powyżej 66. roku życia)	6	4	3
liczba osób stosujących przemoc domową	53	34	38
w tym kobiety	4	3	4
w tym mężczyźni	49	31	34
w tym nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu	25	16	22
w tym kobiety	4	3	3
w tym mężczyźni	21	13	19
w tym nieletni	0	0	0

Dane Komisariatu Policji w-Daleszycach.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością **Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Kielcach**. W 2023 r. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Kielcach prowadził 14 spraw dotyczących warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności, 16 spraw, w których osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami, wobec 33 osób orzeczono karę ograniczenia wolności, bądź grzywna została zamieniona na prace społecznie użyteczne.

W 2023 r. prowadzono ogółem 4 sprawy dotyczącą nadzoru (wobec 5 osób), w których została ograniczona władza rodzicielska.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy Daleszyce. PCPR udziela wsparcia osobom i rodzinom będącym w kryzysie psychicznym, w tym dotkniętym przemocą domową. Oferuje bezpłatne poradnictwo w ramach interwencji kryzysowej, szczególnie psychologiczne i rodzinne. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in.

realizacja działań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc. PCPR współpracuje również z Ośrodkami Pomocy Społecznej i innymi instytucjami w sprawach bieżących. W 2023 r. 30 mieszkańców powiatu uczestniczyło w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, 30 mieszkańców powiatu, w tym 5 osób z gminy Daleszyce uczestniczyło w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej. 60 mieszkańców powiatu, w tym 7 osób z gminy Daleszyce skorzystało z konsultacji dla osób stosujących przemoc domową, a 10 mieszkańców powiatu uczestniczyło w terapii dla osób stosujących przemoc oraz nieradzących sobie ze złością. Ponadto 264 mieszkańcom powiatu dotkniętym przemocą domową zapewniono miejsce w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chmielniku**. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, realizuje zadania, m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną.

W roku szkolnym 2022/2023 PPP w Chmielniku udzieliła terapii logopedycznych dla 21 dzieci, 1 terapii psychologicznej, 2 terapii Biofeedback, 3 terapii SI. Poradnia wydała 67 opinii oraz 36 orzeczeń w związku z diagnozą psychologiczno-pedagogiczną.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą domową lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 24. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach	41 307 24 95
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy	41 307 24 95
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Daleszycach	41 317 12 53

4.	Komisariat Policji w Daleszycach	47 802 36 85
5.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach	41 200 17 01
6.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chmielniku	41 354 42 17
7.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach	41 342 30 94
8.	Diecezjalny Duszpasterz Rodzin	41 344 55 92
9.	Telefon zaufania „Linia Braterskich Serc”	800 311 800
10.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy „Niebieska Linia”	800 120 002
11.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy domowej „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia	22 668 70 00
12.	STOP – telefon Fundacja Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	800 107 777 22 621 35 37 600 070 717
13.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna „Zatrzymaj przemoc”	800 120 148
14.	Ogólnopolski telefon zaufania dla dzieci i młodzieży	116 111
15.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
16.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
17.	Ogólnopolska Poradnia Telefoniczna dla Osób Przeżywających Kryzys Emocjonalny	116 123
18.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	19 288
19.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068
20.	Telefon Zaufania Młodych	22 484 88 04
21.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Fundacji ITAKA	22 484 88 01 22 654 40 41
22.	Telefon zaufania „Linia Braterskich Serc”	0 800-311-800

Dane: opracowanie własne.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY DOMOWEJ I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

W świetle postanowień ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także

wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. W tym względzie organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego współdziałają również z Kościołem Katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu;
- 2) działalność wychowawczą i informacyjną;
- 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju;
- 4) ograniczanie dostępności alkoholu;
- 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- 7) przeciwdziałanie przemocy domowej;
- 8) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego. Jeśli w gminie parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego, wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (małżeńskich, rodzicielskich, wychowawczych) oraz terapię uzależnień (od alkoholu, gier komputerowych, hazardu itp.). **Parafialni doradcy życia rodzinnego** współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów. Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

W 2023 r. na terenie gminy Daleszyce funkcjonowało 7 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 25. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy

dekanat	nazwa parafii	adres
daleszycki	Parafia pw. Michała Archanioła	ul. Kościelna 1, 26-021 Daleszyce

masłowski	Parafia pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Mójczy	Mójcza 26b, 26-021 Daleszyce
daleszycki	Parafia pw. NMP Królowej Polski i św. Augustyna	Suków 15, 26-021 Daleszyce
daleszycki	Parafia pw. św. Wojciecha	Cisów 78, 26-021 Daleszyce
daleszycki	Parafia pw. Najświętszego Serca Jezusa	Niestachów 54 a, 26-021 Daleszyce
daleszycki	Parafia pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Szczecnie	Szczecno 153 c, 26-015 Pierzchnica
daleszycki	Parafia pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Kaczynie	Kaczyn 1 a, 26-021 Daleszyce

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Daleszycach.

W Kurii Diecezjalnej w Kielcach (ul. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce) funkcjonuje Wydział Duszpasterstwa Małżeństw i Rodzin, który zajmuje się m.in. wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie. Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin pełni ks. dr filoz. Artur Skrzypek (e-mail: wdrkielce@onet.pl, tel. 41 344 55 92), a diecezjalnymi doradcami życia rodzinnego są Barbara Piłka oraz Teresa i Marek Czwartoszowie. Doradcy życia rodzinnego są osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia, posiadają wiedzę, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających.

Pomoc dzieciom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, m.in. związanych z przemocą domową, świadczy Stowarzyszenie „Miłość i Odpowiedzialność” – Oddział Kielecki, Stowarzyszenie Rodzin Kieleckich, Polski Związek Kobiet Katolickich, Świętokrzyskie Stowarzyszenie Praw Ojca – Oddział w Kielcach oraz Wspólnota Trudnych Małżeństw „Sychar”.

4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

Do analizy przedłożono 31 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców, 10 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy oraz 50 ankiet skierowanych do uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy.

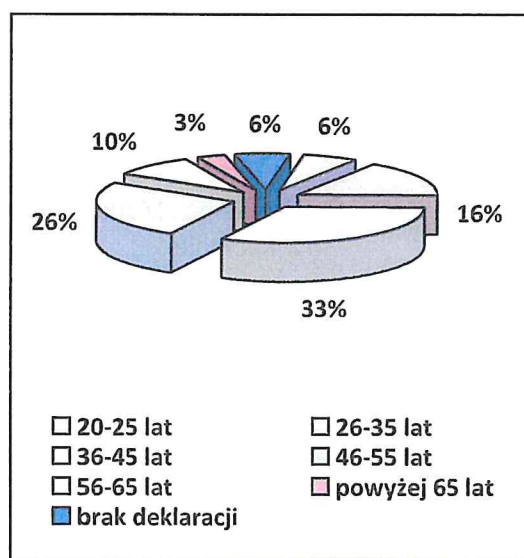
Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 61% stanowiły kobiety, 26% mężczyźni. Najliczniej reprezentowane były grupy osób w wieku 36-45 lat (33%) oraz 46-55 lat (26%). Mniej licznie reprezentowane były grupy wiekowe 26-35 (16%), 56-65

lat (10%), a także 20-25 lat (6%) oraz powyżej 65 lat (3%), zaś 2 respondentów nie określiło swojej grupy wiekowej. Strukturę ankietowanych wg kryterium płci i wieku ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie od urodzenia (77%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 10 do 40 lat (23%). Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (35,5%) i zasadniczym zawodowym (29%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (16,1%), podstawowym (6,5%) oraz gimnazjalnym (3,2%), a 9,7% respondentów nie zadeklarowało swojego wykształcenia.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 50 uczniów ze szkół podstawowych, z czego 38% stanowiły kobiety, a 62% mężczyźni. Uczniowie w wieku 13 lat stanowili 6% tej próby, 64% ankietowanych stanowiły osoby w wieku 14 lat, natomiast 30% badanych stanowiły osoby w wieku 15 lat.

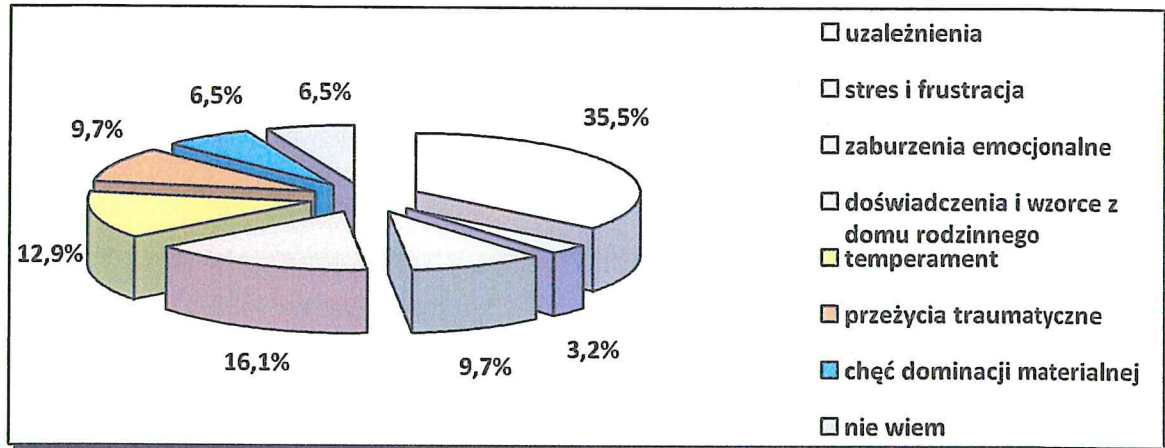
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy domowej w gminie Daleszyce zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 31 wypełnionych anonimowo ankiet. W pierwszej kolejności zapytano respondentów o najczęstsze przyczyny stosowania przemocy domowej.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy domowej były uzależnienia (35,5%), doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego (16,1%), temperament (12,9%), przeżycia traumatyczne i zaburzenia emocjonalne (po 9,7%), a także chęć dominacji materialnej oraz stres i frustracja (po 6,5%). Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

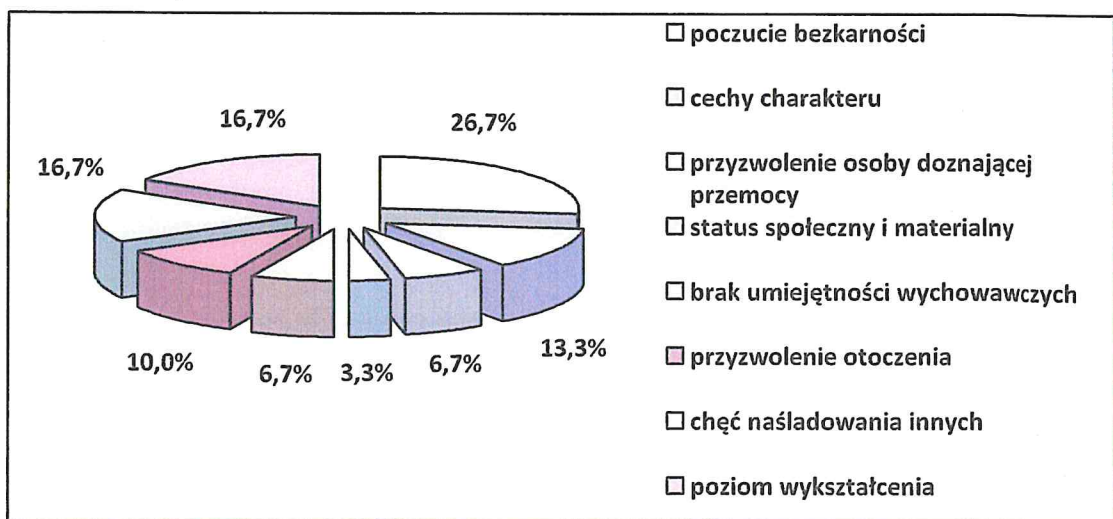
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami były: poczucie bezkarności (26,7%), poziom wykształcenia oraz chęć naśladowania innych (po 16,7%), cechy charakteru (13,3%), a także przyzwolenie otoczenia (10%), brak umiejętności wychowawczych i przyzwolenie osoby doznającej przemocy (po 6,7%) oraz status społeczny i materialny (3,3%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

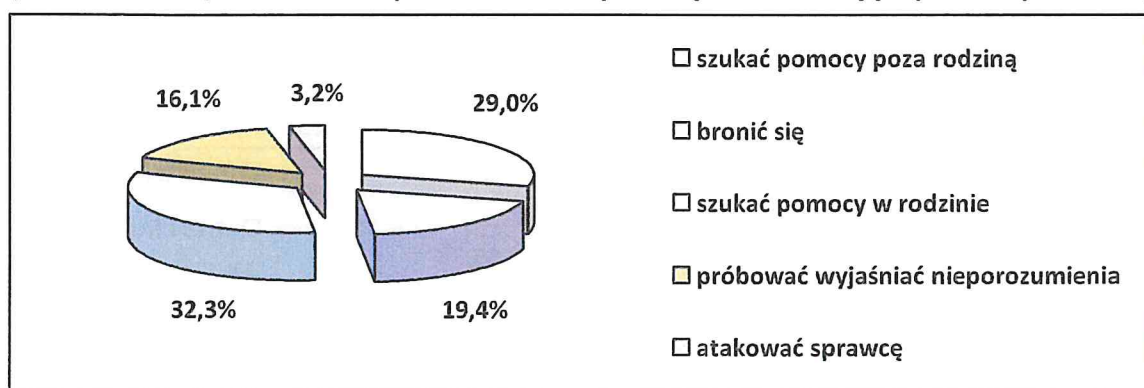
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej. Wykres zamieszczony poniżej pokazuje najczęściej wybierane odpowiedzi.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej?

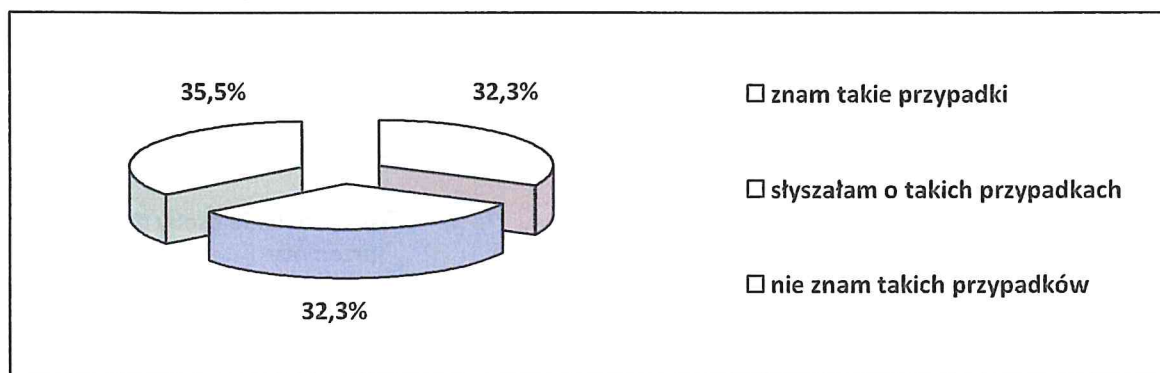

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według najliczniejszej grupy ankietowanych osoby doznające przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy w rodzinie (32,3%), a także szukać pomocy poza rodziną (29%), bronić się (19,4%), próbować wyjaśnić nieporozumienia (16,1%) zaś według mniejszych grup respondentów atakować sprawcę (3,2%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy domowej w gminie. Bardzo niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem aż 64,6% respondentów stwierdziło, iż zna przypadki występowania przemocy domowej w gminie bądź o takich przypadkach słyszało. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

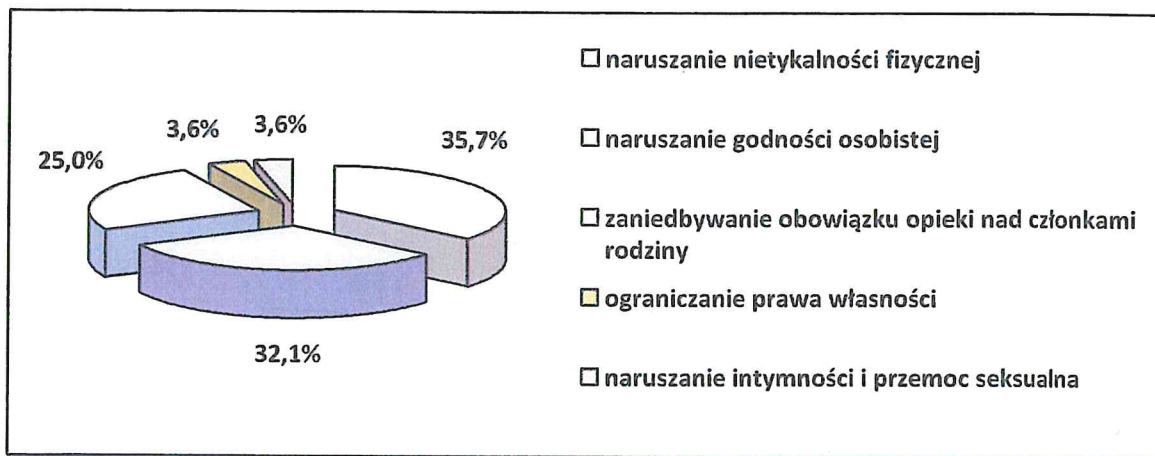
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy domowej, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w gminie. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na naruszanie nietykalności i godności osobistej, zaniedbywanie obowiązku

opieki nad członkami rodziny, ograniczanie prawa własności oraz naruszanie intymności i przemoc seksualną. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

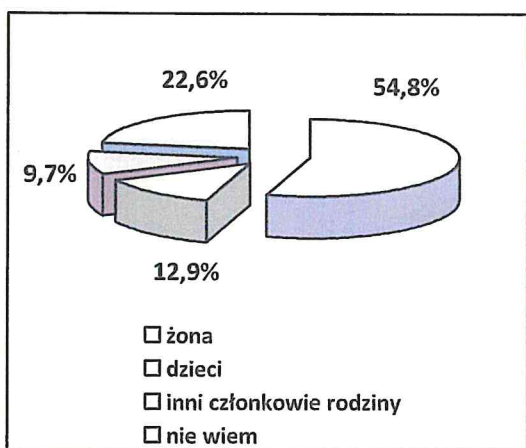
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

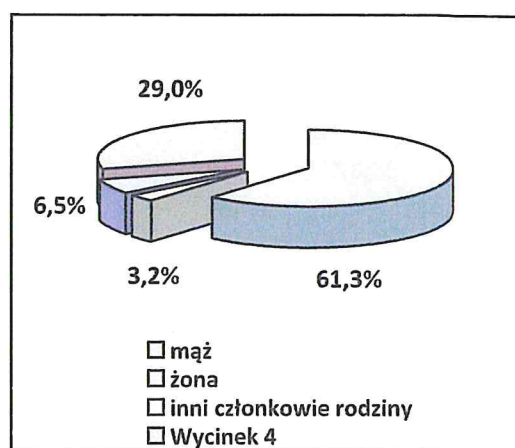
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie osób doznających przemocy domowej i stosujących przemoc domową. Zdecydowana większość uczestników badania wyraziła opinię, że osobami doznającymi przemocy domowej są żony i dzieci, a osobami stosującymi przemoc są zwykle mężowie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy najczęściej doznaje przemocy domowej w gminie?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej stosuje przemoc domową w gminie?

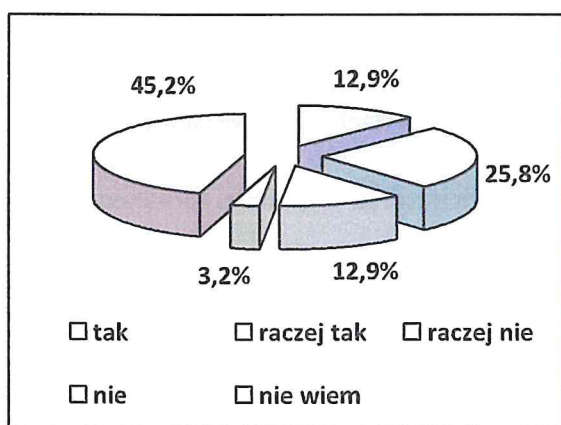

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

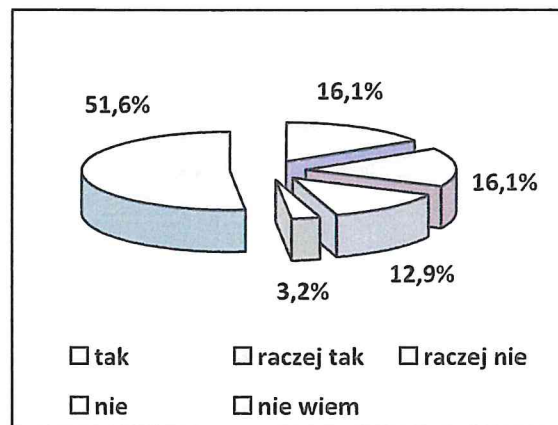
Uczestnicy badania oceniali także ofertę pomocy świadczonej osobom doznającym przemocy domowej oraz działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową. Według 38,7% ankietowanych oferta wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy jest raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmienną opinię wyraziło 16,1% badanych. Oferty tej

nie było w stanie ocenić 45,2% pytaných. Ponad 32% ankietowanych uznało działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową za raczej wystarczające lub wystarczające. Przeciwnego zdania było 16,1% respondentów. Działania tych nie potrafiło ocenić 51,6% badanych. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?

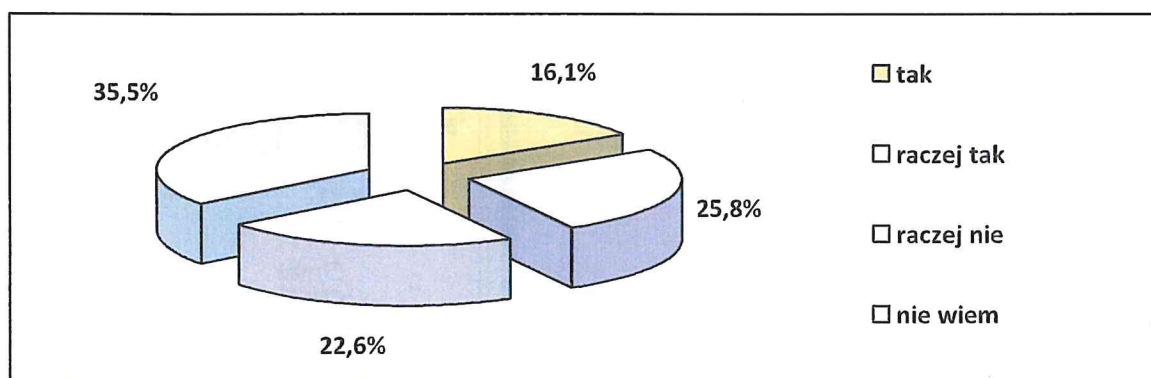
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec osób stosujących przemoc domową są wystarczające?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano także, czy przemoc domową postrzegają jako problem społeczny na terenie gminy. Zdaniem 41,9% ankietowanych przemoc domowa raczej jest lub jest ważnym problemem społecznym na terenie gminy. Jednocześnie 22,6% badanych wyraziło zdanie przeciwne. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 35,5% respondentów. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

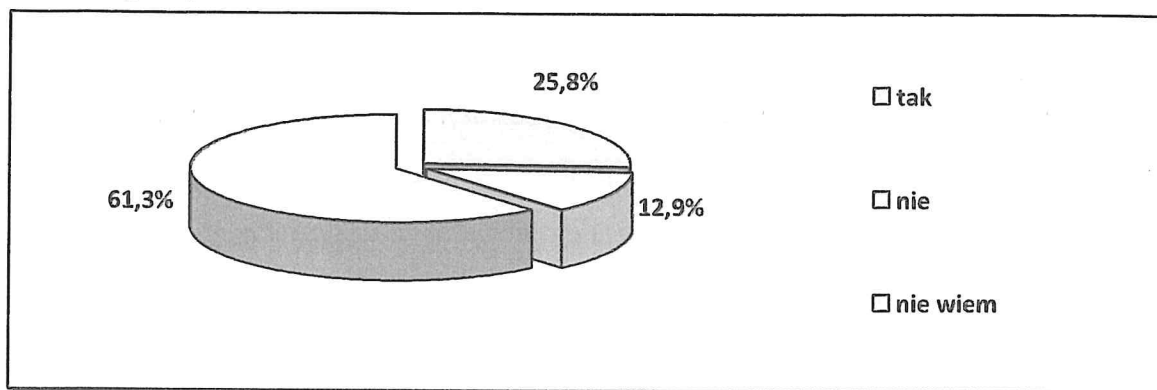
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano o ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy. Poniższy wykresy ilustruje rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?

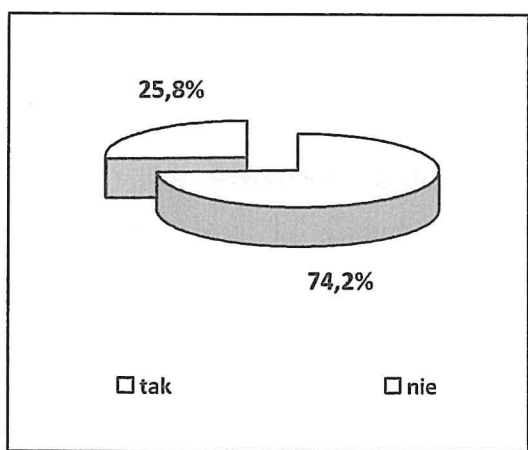

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

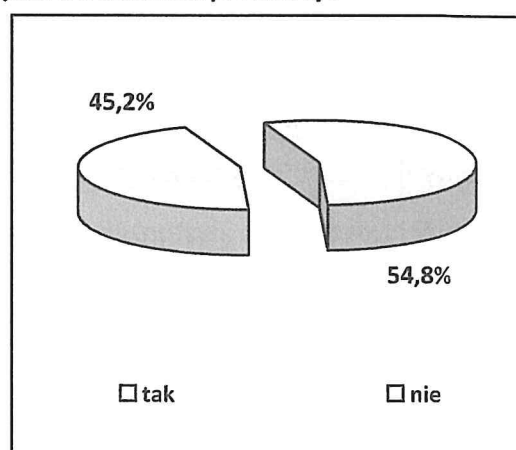
Według 12,9% ankietowanych nie istnieje ryzyko nasilenia się przemocy domowej, jednak 25,8% badanych takie ryzyko dostrzega. Wysoki odsetek (61,3%) respondentów nie potrafił tej kwestii ocenić.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym ocenić znajomość wiedzy dotyczącej procedury „Niebieskie Karty” oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy. 74,2% ankietowanych potwierdziło znajomość procedury „Niebieskie Karty”, a 54,8% badanych znajomość Zespołu Interdyscyplinarnego. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 14. Czy słyszała Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty”?

Wykres 15. Czy słyszała Pani/Pan o działalności w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpłatnej pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej oraz dostępu do poradni specjalistycznych,

punktów konsultacyjnych i telefonów zaufania, a także zwiększenie zaangażowania służb mundurowych. Podkreślano też konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy, rozszerzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych oraz zwiększania świadomości społecznej w zakresie problemów przemocy. Dostrzeżono również potrzebę izolowania sprawców przemocy oraz kierowania osób uzależnionych i stosujących przemoc na leczenie odwykowe, a także zajęcia psychoedukacyjne i korekcyjne.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w dziesięciu placówkach systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

Do szkół biorących udział w niniejszym badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2023/2024 ogółem 1 635 uczniów i wychowanków. Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie szkoły zatrudniały pedagoga, logopedę, doradcę zawodowego i psychologa, a tylko jedna szkoła zatrudniała pielęgniarkę. Uczniowie ośmiu szkół mają dostęp do sali gimnastycznej, a w dziewięciu placówkach mogą korzystać z boiska sportowego, Wszyscy uczniowie mają zapewniony dostęp do Internetu. Szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, także zajęcia dodatkowe, jak również zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. W badaniu stwierdzano ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów zawierają poniższe tabele.

Tabela 26. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2023/2024

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	9
sięganie po alkohol	–

sięganie po narkotyki	–
niszczenie mienia szkolnego	12
kradzieże na terenie szkoły	–
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	20
udział w grupach negatywnych	–
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	50
autoagresja	32
ucieczki z domu	–
przestępczość ujawniona	1
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	3

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówce oświatowej gminy.

Tabela 27. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	9
zaniedbanie dziecka	2
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	6
przemoc domowa	2
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówce oświatowej gminy.

Do najczęściej stwierdzanych wśród uczniów zachowań negatywnych w otoczeniu szkolnym należały: przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, autoagresji, dyskryminacji w grupie rówieśniczej, a także przypadki niszczenia mienia szkolnego i palenia papierosów. Jeśli chodzi o zjawiska dysfunkcji i patologii w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania stwierdzili 9 przypadków bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 6 przypadków uzależnień, po 2 przypadki zaniedbań oraz przemocy domowej.

Przedstawiciele ośmiu badanych placówek nie dostrzegli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród dzieci i uczniów w ciągu ostatnich trzech lat. Nie zauważono również wzrostu liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji w rodzinach uczniów.

Pomoc, jaką placówki oferuje uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów. Rozpowszechniane są też informacje

o instytucjach udzielających wsparcia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Szkoła organizuje akcje charytatywne na rzecz potrzebujących (np. paczki świąteczne), jak również dofinansowuje wyjazdy grupowe czy stosuje zwolnienia z opłaty ubezpieczenia. Placówki zapewniają dzieciom i młodzieży pomoc edukacyjną, a także opiekę w ramach zajęć świetlicowych.

Pomoc, jaką placówka oferuje uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy domowej przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą korzystać z warsztatów, konsultacji oraz porad pedagogów i psychologów szkolnych, uczestniczą w zajęciach wyrównawczych i rozwijających oraz w programach profilaktyczno-edukacyjnych.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów podejmowane na terenie szkoły polegają na realizacji licznych przedsięwzięć profilaktycznych i dydaktycznych z zakresu zapobiegania uzależnieniom i cyberprzemocy w formie ogólnopolskich kampanii, programów, organizowaniu warsztatów, akcji informacyjnych, spotkań z przedstawicielami Policji, konkursów, spektakli, pogadarek tematycznych z psychologiem, pedagogiem szkolnym i pielęgniarką, a także zajęć integrujących grupę. Ponadto w placówce prowadzona jest pedagogizacja rodziców.

Współpraca placówki z instytucjami i organizacjami – do podmiotów, z którymi szkoła najczęściej współpracuje, uczestnicy badania zaliczyli: Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Komendę Powiatową Policji, Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich, Zespół Kuratorski, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 50 uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy, z czego 38% stanowiły kobiety, a 62% mężczyźni. Uczniowie w wieku 13 lat stanowili 6% tej próby, 64% ankietowanych stanowiły osoby w wieku 14 lat, natomiast 30% badanych stanowiły osoby w wieku 15 lat.

W pierwszej kolejności uczniowie mieli za zadanie wybrać zachowania, które ich zdaniem są przejawem przemocy. Uzyskane wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów

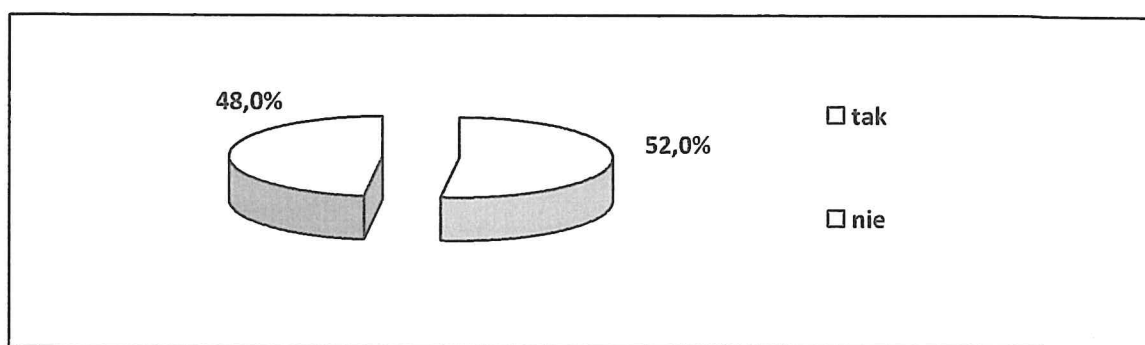
rodzaj zachowań	liczba wskazań	odsetek wskazań %
popychanie	13	26%
uderzanie	28	56%
kopanie	21	42%
duszenie	34	68%
szarpanie	19	38%
przypalanie ciała	41	82%
policzkowanie	27	54%
szantaż	22	44%
ośmieszanie	13	26%
grożenie	34	68%
nadmierna krytyka	18	36%
szkalowanie w Internecie	21	42%
nękanie sms-ami	19	38%

Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Żadne z 13 możliwych do wyboru zachowań przemocowych nie zostało wskazane przez wszystkich ankietowanych uczniów. Wśród najliczniej wskazywanych zachowań, które uczniowie uznali za przejaw przemocy, znalazły się: przypalanie ciała (82%). Najmniejszy odsetek wskazań dotyczył ośmieszania i popychania (po 26%).

Kolejnym zagadnieniem poddanym ocenie respondentów była kwestia doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. W odpowiedzi na pytanie o przemoc ze strony rówieśników nieznaczna większość uczniów (52%) odpowiedziała na to pytanie twierdząco, zaś 48% respondentów przyznało, że takiej przemocy nie doświadczyło. Występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym potwierdziło 4 uczestników badania. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

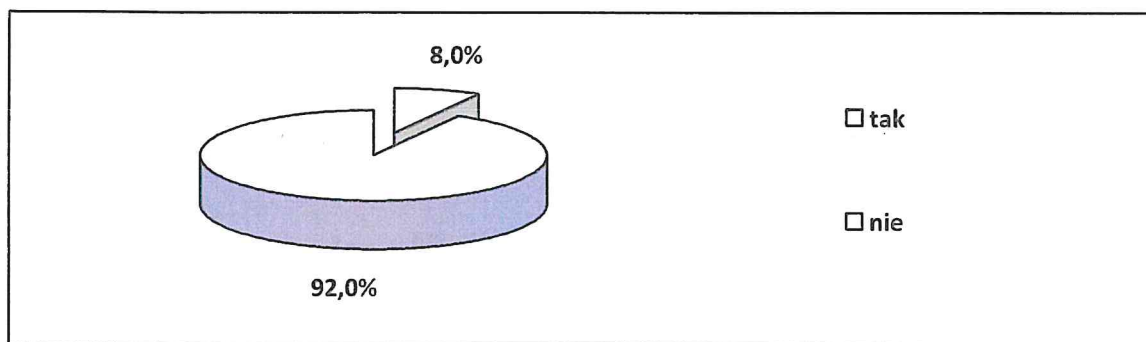
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Wykres 17. Czy doznałeś/doznałaś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy w swojej rodzinie?

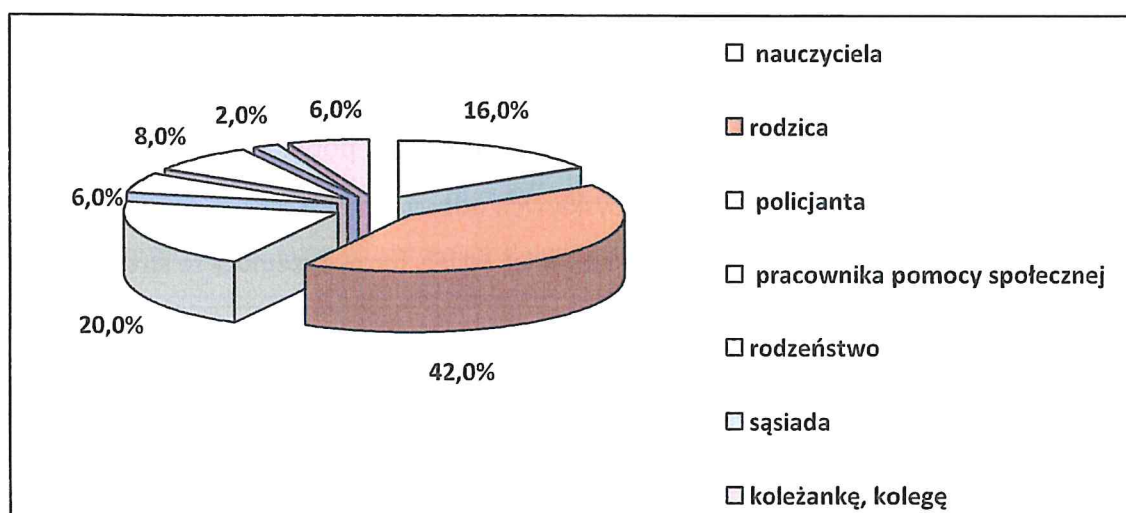
Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość (66%) respondentów nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednak 34% ankietowanych zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem przemocy lub jej doznając, należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość (86%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Odmiennej opinii wyraziło 14% ankietowanych.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzę o przemocy podzieliliby się z rodzicem, policjantem, nauczycielem, rodzeństwem, pracownikiem pomocy społecznej, koleżanką i kolegą oraz sąsiadem. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy domowej lub była/był świadkiem przemocy domowej?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy domowej?”, zdecydowana większość (74%) respondentów

odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie 26% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy domowej. 64% ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie uczestniczyło w takich zajęciach. Jednocześnie 36% respondentów potwierdziło udział w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy domowej.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy najwięcej badanych (62,6%) zadeklarowało, że takich obaw nie ma. Niepokój może budzić fakt, iż 16% ankietowanych ujawniło, że obawia się przemocy rówieśniczej, 12% obawia się przemocy w szkole, a 9,4% badanych obawia się przemocy w miejscu zamieszkania.

5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Tryb umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Decyzję o odebraniu dziecka pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką, a w miarę możliwości w obecności i przy wsparciu psychologa. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego, nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili zapewnienia dziecku ochrony, o zapewnieniu dziecku ochrony i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej.

6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej

przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.**

**OBSZAR I:
RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA**

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • dysponowanie na terenie gminy placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową • zapewnianie pomocy i wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej na terenie gminy • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • niewystarczająca liczebność kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą domową • nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy domowej • niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa** zwraca uwagę na mocne strony, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, dysponowanie na terenie gminy placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową, zapewnianie pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową na terenie gminy oraz prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego słabych stron i zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania programowe. Niewystarczająca liczebność kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą domową, wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy domowej oraz niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • dostęp do pomocy psychospołecznej i prawnej dla rodzin dotkniętych problemami uzależnień • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • niezwiązująca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • niewzrastająca liczba nieletnich sięgających po narkotyki lub alkohol 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na mocne strony: inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, dostęp do pomocy psychospołecznej i prawnej dla rodzin dotkniętych problemami uzależnień, odpowiednio przygotowana do pracy z osobami uzależnionymi kadra, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze

uzależnień i przemocy domowej wśród uczniów, a także prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym.

Mimo zdecydowanej przewagi mocnych stron w tym obszarze wskazane zagrożenie, takie jak zwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich, może mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanego programu.

OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • dysponowanie przez gminę środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przestonić wagi dostrzeganego i zasygnalizowanego zagrożenia, jakim jest wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej.

7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej gminy Daleszyce na lata 2024-2030. W jej ramach zostały wskazane trudności napotkane przy wdrażaniu programu, osiągnięcia oraz najważniejsze działania, jakie realizowano, wdrażając zapisy programowe.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- niewystarczające środki finansowe.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- usystematyzowanie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych oraz grup diagnostyczno-pomocowych,
- prowadzenie poradnictwa w rodzinach zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,
- prowadzenie interwencji w rodzinach, w których występuje zjawisko przemocy domowej, dobra współpraca z Komisariatem Policji oraz Strażą Miejską
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

- brak kampanii społecznej kierowanej do osób doznających przemocy domowej, świadków przemocy oraz osób stosujących przemoc,
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w realizacji akcji edukacyjnych i kampanii mających na celu zmianę świadomości społecznej na temat przemocy domowej.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- kontynuacja pracy z dziećmi i młodzieżą w czasie wolnym od zajęć w świetlicach specjalistycznych i środowiskowych.

Ogólna ocena realizacji założeń programu:

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że nie rozpoczęto wdrażania założeń programowych; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programowych; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że zrealizowano większość założeń

programowych; 5 – oznacza, że w pełni wdrożono założenia programowe, zaproponował **ogólną ocenę realizacji programu na poziomie 4.**

Uzasadnienie przyjętej oceny:

Z powodu ograniczonych środków finansowych działania zawarte w Programie nie mogły zostać w pełni zrealizowane (kampanie społeczne dla osób doznającymi przemocy, stosujących przemoc).

Działania ocenione najwyżej: praca z dziećmi i młodzieżą w czasie wolnym w Świetlicy integracyjno-wspierającej, działającej w strukturach MGOPS-u, cykliczne organizowanie Akcji pn.: „Objazdowe Wakacje”, „Radosna Zima” dla dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia, w których swoje oddziaływania prowadzą asystenci rodziny, oraz dla uczestników wyżej wspomnianej świetlicy. Systematyka w pracy Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych, regularna praca Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, systematyczna pomoc dla seniorów w ramach pracy środowiskowej oraz poprzez realizację programów – „Opieka Wytchnieniowa” i „Korpus wsparcia seniorów” oraz „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. Dodatkowo bardzo dobra jakościowo praca asystentów rodziny. Działania w toku, mające na celu przekształcenie MGOPS-u w CUS. Kolejne to działalność polegająca na dowożeniu podopiecznych do placówek opieki zdrowotnej, a także wzmocnienie aktywności zawodowej podopiecznych poprzez m.in. przygotowywanie ich do pracy w roli opiekunów i asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej, często zakończone zatrudnieniem w MGOPS-ie.

Działania ocenione najniżej: Gmina Daleszyce w oparciu o działalność MGOPS-u Daleszyce prowadzi działalność informacyjną skierowaną do pojedynczych odbiorców. Wszystkie informacje zamieszczane są dodatkowo na stronach internetowych gminy, MGOPS-u Daleszyce, świetlicy integracyjno-wspierającej oraz rozwożone są szczególnie do ludzi starszych do konkretnych środowisk. MGOPS za pomocą specjalnego busa przystosowanego do pracy w terenie realizuje zadania profilaktyczne, odnosząc się do mniejszych grup społecznych. Brakuje jednak dużych Kampanii obejmujących większą społeczność.

III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy domowej na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Daleszyce na lata 2024-2030. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy domowej, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny wyznaczony w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Daleszyce na lata 2024-2030, jest następujący:

Zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy domowej na terenie gminy Daleszyce poprzez podejmowanie działań profilaktycznych, doskonalenie systemu interwencji i wsparcia dla osób doznających przemocy oraz podejmowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań w następujących obszarach:

Profilaktyka – promowanie wartości wychowania bez przemocy, rozwijanie umiejętności interpersonalnych i wychowawczych.

Edukacja – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy i jej skutków, informowanie o możliwościach pomocy.

Wspieranie – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u osób doznających przemocy, uświadamianie o przysługujących im prawach i możliwościach rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną i prawną.

Interwencja – przerwanie przemocy, ochrona osób doznających przemocy, izolowanie osób stosujących przemoc od osób doznających przemocy, wdrażanie programów korekcyjno-edukacyjnych lub programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: POMOC OSOBOM I RODZINOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY LUB ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.	2024-2030	UMiG, MGKRPA, MGOPS, placówki oświatowe, Policja, SR, placówki ochrony zdrowia, NGOs, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach Zi	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań Zi - liczba rodzin objętych wsparciem Zi 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	2024-2030	UMiG, MGKRPA, MG OPS, placówki oświatowe, Policja, SR, placówki ochrony zdrowia, NGOs, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach Zi	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, - liczba osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” - liczba osób doświadczających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona osób dotkniętych przemocą domową - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy domowej
Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom.	2024-2030	MGOPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona dzieci w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku

Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin dotkniętych przemocą domową.	2024-2030	MGOPS, NGOs, Kościół	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia	- z przemocą domową - wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin doświadczających przemocy - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Specjalistyczne poradnictwo dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2024-2030	MGOPS, MGKRPA, PCPR, Kościół	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba spotkań	- wzmocnienie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2024-2030	MGOPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie pracy socjalnej	- wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy - ograniczenie zjawiska przemocy domowej
Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia takiej potrzeby	MGOPS, PCPR, Policja, NGOs, Kościół	- liczba osób, którym udzielono wsparcia	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom doświadczającym przemocy
Prowadzenie rozmów	2024-2030	GKRPA, Zi, OPS, Policja	- liczba przeprowadzonych	- zmniejszenie poziomu

i kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-educacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.

rozmów z osobami stosującymi przemoc - zagrożenia przemocą domową

- liczba osób stosujących przemoc skierowanych do udziału programach korekcyjno-educacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych. - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 2.: PROWADZENIE NA TERENIE GMINY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH MAJĄCYCH NA CELU ELIMINOWANIE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc i będącym świadkami przemocy.	2024-2030	MGOPS, MGKRPA, Zi, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, Policja, NGOs, Kościół	- liczba podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Prowadzenie pogadanek, prelekcji na temat przemocy domowej.	2024-2030	MGKRPA, Zi, MGOPS, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, PPP, Policja, NGOs, Kościół	- liczba pogadanek i prelekcji - liczba uczestników	- podniesienie umiejętności zapobiegania problemom dotyczącym rodziny - zmiana świadomości społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez	2024-2030	UMiG, RM, MGOPS, MGKRPA, Zi, placówki oświatowe, placówki kultury,	- liczba podjętych działań - liczba uczestników	- zmiana nastawień do problemu przemocy domowej

kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy domowej.		jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, Kościoł	- zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy domowej
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2024-2030	UMiG, RM, MGOPS, MGKRPA, Zi, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGOs, Kościoł	- wzmocnienie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podjęcie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2024-2030	UMiG, RM, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, NGOs	- wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej.	2024-2030	UMiG, MGKRPA, MGOPS, Zi, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, NGOs, Kościoł, społeczność lokalna	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

CEL OPERACYJNY 3.: DOSKONALENIE KOMPETENCJI KADR SAMORZĄDOWYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników	2024-2030	UMiG, MGOPS, MGKRPA, Zi, PCPR, ROPS, Policja,	- liczba odbytych szkoleń	- podwyższenie kompetencji służb

pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom doznającym i zagrożonym przemocą.	placówki ochrony zdrowia, SR, PR	- liczba pracowników doskonalących kwalifikacje	społecznych poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla kadry pedagogicznej na temat problemów przemocy domowej i problemów agresji w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.	placówki przedszkolne, placówki oświatowe, PPP	- liczba zajęć - liczba uczestników	- poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim
Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach nakierowanych na kwestie przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy domowej.	UMiG, MGKRPA, MGOPS, Zi, placówki oświatowe, Policja, NGOs, społeczność lokalna	- liczba podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem	- poprawa skuteczności oddziaływań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej

CEL OPERACYJNY 4: WSPÓŁPRACA PODMIOTÓW NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy	2024-2030	UMiG, RM, MGOPS, MGKRPA, Zi, placówki przedszkolne, placówki	- liczba podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom

<p>domowej w gminie poprzez stałą współpracę podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.</p>	<p>oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs, Kościoł</p>	<p>wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy domowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
<p>Poszerzenie współpracy podmiotów w zakresie wzmocnienia kondycji rodzin zamieszkujących w gminie i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość ich życia.</p>	<p>UMiG, RM, MGKRPA, ZI, MGOPS, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, NGOs, Kościoł</p>	<p>- liczba podjętych działań</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych

Legenda

- UMiG – Urząd Miasta i Gminy
- RM – Rada Miejska
- MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- MGKRPA – Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy
- SR – Sąd Rejonowy
- PR – Prokuratura Rejonowa
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- NGOs – organizacje pozarządowe

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem realizacji Programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Daleszycach. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Burmistrz, Rada Miejska, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Daleszycach – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Z prowadzonego monitoringu zostanie przygotowane sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie przedstawione Radzie Miejskiej na sesji do końca marca każdego roku.

Ewaluacja Programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Ewaluacja zostanie przeprowadzona po drugim i czwartym roku wdrażania założeń programu na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji zaangażowanych w jego realizację, a w szczególności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pozwoli ona na podwyższenie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Programu.

3. FINANSOWANIE

Źródłem finansowania działań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Daleszyce na lata 2024-2030 będą środki własne gminy przewidziane na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy, pomocy społecznej, przeciwdziałania alkoholizmowi, a także środki zewnętrzne pozyskane na realizację programów ośłonowych, programów rządowych lub innych, których realizacja pozwoli osiągać cele zawarte w niniejszym programie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy	4
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2023	8
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2021-2023	15
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2021-2023.....	15
Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2021-2023.....	15
Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą domową w gminie	16
Tabela 7. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023.....	17
Tabela 8. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2021-2023 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej.....	17
Tabela 9. Liczba członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023	18
Tabela 10. Działalność MGKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	18
Tabela 11. Działania profilaktyczne podejmowane przez MGKRPA w gminie w latach 2021-2023	19
Tabela 12. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2021-2023	22
Tabela 13. Działania profilaktyczne podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny w gminie w latach 2021-2023.....	23
Tabela 14. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2021-2023	23
Tabela 15. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy w latach 2021-2023	24
Tabela 16. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem MGOPS-u w latach 2021-2023	24
Tabela 17. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem MGOPS-u z powodu przemocy domowej, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2021-2023	24
Tabela 18. Asystentura rodziny w gminie w latach 2021-2023	26
Tabela 19. Działania profilaktyczne podejmowane przez MGOPS w gminie Daleszyce w latach 2021-2023	26
Tabela 20. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2021-2023	26
Tabela 21. Jednostki wsparcia spoza gminy dla osób dotkniętych przemocą domową	28
Tabela 22. Przepięstwa odnotowane w gminie w latach 2021-2023	29
Tabela 23. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w latach 2021-2023.....	30
Tabela 24. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	32
Tabela 25. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy.....	34
Tabela 26. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2023/2024.....	42
Tabela 27. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów	43
Tabela 28. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów	45
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci.....	36
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku.....	36
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?	37
Wykres 4. Jakimi Pani/Pana zdaniem czynnikami mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?.....	37
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej?	38
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyssała/słyssał?	38
Wykres 7. Jakimi formami przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	39
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy najczęściej doznaje przemocy domowej w gminie?	39
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej stosuje przemoc domową w gminie?	39

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?	40
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec osób stosujących przemoc domową są wystarczające?	40
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy?	40
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?	41
Wykres 14. Czy słyszała Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty”?	41
Wykres 15. Czy słyszała Pani/Pan o działalności w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy?	41
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy ze strony rówieśników?	45
Wykres 17. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy w swojej rodzinie?	46
Wykres 18. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy domowej lub była/był świadkiem przemocy domowej?.....	46

 PRZEWODNICZĄCY
 RADY MIEJSKIEJ
Mariusz Dziadowicz